

30.07.2019

26 §

Lausunto hallinto-oikeudelle tupakkalain mukaista kieltoa koskevassa asiassa

HEL 2018-003769 T 11 02 04

Viite: Helsingin hallinto-oikeuden lausuntopyyntö 9.7.2019 03614/19/7299

Helsingin hallinto-oikeus on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa Aroma Art Oy:n valituksen johdosta. Valitus koskee kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston päätöstä 1.3.2019, § 52 (HEL 2018-003769), jossa Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto antoi tupakkalain (549/2016) mukaisen kiellon uhkasakolla asetettuna Aroma Art Oy:lle.

Kaupunkiympäristön ympäristö- ja lupajaosto on päätöksellään 18.5.2018 § 103 siirtänyt toimivallan ympäristöterveysyksikön tehtäviin kuuluvien lausuntojen antamisesta ympäristöterveysyksikön päällikölle.

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikön lausunto

Ympäristöterveysyksikön päällikkö viittaa lausuntonaan päätöksessään esitettyyn ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Valituksessa todetaan, että Helsingin kaupunki on tulkinut ja soveltanut tupakkalakia laajentavalla tavalla, joka on ristiriidassa lain säätämishistoriasta ilmenevän lainsäätäjän tarkoituksen kanssa.

Hallituksen esityksen 15/2016 mukaan Suomi on ollut tupakkapolitiikan edelläkävijämaita vuodesta 1976. Tupakointi on maassamme keskeinen kansanterveyden ongelma, joka aiheuttaa vuosittain noin 4 400 ennenaikaista kuolemaa. Tutkimusten mukaan joka toinen tupakoitsija kuolee ennenaikaisesti tupakasta johtuviin sairauksiin. Nykyisen tupakkalain (549/2016) 1 §:n mukaan tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Tämä on perusteltua, koska muutkin tuotteet kuin tupakkatuotteet, kuten sähkösavukkeissa käytettäväksi tarkoitetut nikotiininesteet aiheuttavat riippuvuutta ja ovat myrkyllisiä. Tavoitteet tämän saavuttamiseksi on vähentää tupakka- ja nikotiinituotteiden houkuttelevuutta ja niiden aiheuttamaa riippuvuutta sekä ehkäistä lasten ja nuorten tupakoinnin aloittamista.

Sähkösavukkeisiin ja niiden nesteisiin liittyy riskejä, jonka vuoksi niitä on säänneltävä käytännössä yhtä tiukasti kuin tupakkatuotteita. Kuten

30.07.2019

tupakkatuotedirektiivin johdanto-osan 47 kappaleessa todetaan, sähkösavukkeiden makuaineisiin liittyvä sääntely kuuluu jäsenvaltioille. Tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kiellolla on tarkoitus vähentää sähkösavukkeiden houkuttelevuutta etenkin lasten ja nuorten näkökulmasta, jolloin tuotteista ei yhtä helposti muodostuisi uutta väylää nikotiiniriippuvuuteen alaikäisille. Makuaineiden käyttöä rajoittamalla ehkäistään myös pienten lasten nikotiinimyrkytyksiä, mitkä ovat sähkösavukkeisiin liittyvä uhka

Edellä mainittujen syiden lisäksi makuaineiden rajoittaminen on perusteltua, koska makuaineiden inhalointiin itseensä saattaa liittyä terveyshaittoja. Makeita elintarvikemakuja sisältävistä sähkösavukeneesteistä muodostuvan höyryn on esitetty sisältävän terveydelle haitallisia määriä diasetyyliä ja asetyylipropionyyliä. Sähkösavukkeiden nesteissä ei saisi käyttää sellaisia ainesosia, jotka aiheuttavat riskin ihmisen terveydelle kuumennetussa muodossa.

Koska elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitetut tuotteet eivät ole rajattu tupakkalain soveltamisalan ulkopuolelle, voi elintarviketuotteet olla samanaikaisesti sekä elintarvike että tupakkalain tarkoittu nikotiinineste. Se, onko tuote tupakkalain mukainen nikotiinineste, ratkaistaan tuotteen todellisen käyttötarkoituksen kautta. Punninnassa merkitystä annetaan yksittäistapauksessa ulkoisesti havaittaville olosuhteille kokonaisuutena arvioiden. Aroma Art Oy:n Vape Room -liike on sähkö tupakkakauppa ja kaupassa myydään elintarvikearomeita, jotka soveltuvat höyrystämiseen sähkösavukkeen avulla. Elintarvikearomien myynti sähkö tupakkakaupassa on omiaan antamaan asiakkaalle kuvan siitä, että elintarvikearomien kaupallinen ja tosiasiallinen tarkoitus on tulla käytetyksi höyrystämällä sähkösavukkeen tai muun vastaavan laitteen avulla.

Alkuperäisessä hallituksen esityksen luonnoksessa esitettiin kaikkien makuaineiden myyntikieltoa. Säännöstä kuitenkin täsmennettiin rajamalla rajoitus vain tunnusomaisiin tuoksuihin ja makuihin. Tämä tarkoittaa sitä, että muutoksen myötä sähkösavukkeissa saa käyttää makuaineita, mutta ei sellaisissa määrin, että ne muodostaisivat tuotteeseen tunnusomaisen tuoksun tai maun, poikkeuksena tupakan tuoksu tai maku. Elintarvikemaut ja elintarviketiivisteet ovat tiivisteitä, jotka koostuvat voimakkaista makuaineista. Elintarvikemakujen sekä elintarviketiivisteiden pienikin määrä sähkösavukkeessa tai muussa vastaavassa laitteessa aiheuttaa tunnusomaisen tuoksun tai maun.

Aroma Art Oy:n Vape Room -liike on tupakkalain 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu erikoiskauppa, jonka pääasiallinen tarkoitus on myydä tupakkatuotteita sekä niihin liittyviä oheistuotteita. Tupakkatuotteiden ja tupakointiin liittyvien välineiden esillepanoa ei tällaisessa liikkeessä ole

30.07.2019

rajoitettu, vaan tuotteet saavat olla liikkeessä näkyvillä. HE 16/2016 :n mukaan 71 §:n 2 momentin esilläpitokiellon poikkeuskohta koskettaa vain sellaisia liikkeitä, joissa ei myydä tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden lisäksi muita tuotteita kuin lähinnä iltapäivälehtiä ja makeisia. Jos tupakkaliike myy myös laajemmin muita tuotteita kuin tupakkatuotteita ja -välineitä, ei esilläpitokiellon poikkeuskohta enää sovellu kyseiseen liikkeeseen. Tämä tarkoittaisi sitä, että Aroma Art Oy:n liikkeeseen ei enää soveltuisi kyseinen poikkeuskohta, jos se pitää valikoimassaan laajemmin myös muita tuotteita.

Elintarvikemakujen ja aromeiden myynnillä ei ympäristöpalveluiden näkemyksen mukaan ole elintarvikeliikkeissä havaittavissa asiallista yhteyttä tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiin lukuun ottamatta yhteistä myyntipaikkaa. Elintarvikeliikkeen pääasiallinen tarkoitus on myydä elintarvikkeita. Näissä liikkeissä tupakkatuotteet ovat vain osa liikkeen kokonaistuotevalikoimaa. Tupakkatuotteiden myyntiä on lisäksi näissä liikkeissä rajoitettu mm. tupakkalain 71 §:n 1 momentin nojalla siten, että tupakkatuotteiden esilläpito on kielletty. Elintarvikeliikkeen sisällä elintarvikemakujen ja aromeiden sijainti on myös yleisesti erotettu fyysisellä etäisyydellä sähkösavukkeiden sijainnista. Kokonaisuutena arvioiden elintarvikeliikkeessä myynnissä olevat elintarvikemaut ja aromit eivät täytä ympäristöpalveluiden näkemyksen mukaan tupakkalain määritelmää höyrystettäväksi tarkoitetusta nikotiinittomasta nesteestä. Kun elintarvikemakuja ja aromitiivisteitä myydään tällaisessa liikkeessä, niiden voidaan ensisijaisesti katsoa olevan osa kyseisen liikkeen laajaa elintarviketuotevalikoimaa ja tarkoitettu elintarvikkeina käytettäväksi. Tupakkalain 25 §:n mukaista tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltä ei sovelleta tuotteisiin tässä tapauksessa, vaan niitä saa luovuttaa kuluttajille.

Valittaja on myös maininnut päätöksen olevan suhteellisuusperiaatteen vastainen. Suhteellisuusperiaatteen mukaan viranomaisen toiminnan on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Päämääränä on ollut toimia tupakkalain mukaisena valvontaviranomaisena ja toteuttaa siten tupakkalain tavoitetta, mikä on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Kieltämällä maku- ja aromeiden myynnin sähkökupakaliikkeessä voidaan katsoa, että kaupunki on toiminut suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Ympäristöterveysyksikön päällikkö saattaa myös hallinto-oikeuden tietoon, että Itä-Suomen hallinto-oikeus on ratkaissut SKA Liquids Oy:n Puff Kotkaa koskevan samankaltaisen valituksen 15.5.2019, diaarinumerolla 01284/18/7299. Ratkaisussaan Itä-Suomen hallinto-oikeus on hylännyt SKA Liquids Oy:n valituksen ja katsonut, että Kotkan kaupungin ympäristölautakunta on voinut kieltää valittajaa myymästä tai muu-

30.07.2019

toin luovuttamasta liikkeissään erilaisia tunnusomaisen maun sisältäviä nesteitä, mukaan lukien elintarvikemakunesteet ja aromitiivisteet, joita voidaan käyttää höyrystämällä sähkösavukkeen avulla.

Lisätiedot

Anna Petäjaniemi, vs. terveystieteiden tutkija, puhelin: 310 32059
anna.petajaniemi(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aroma Art Oy 28.3.2018
- 2 Aroma Art Oy 23.10.2018
- 3 Aroma Art Oy kuuleminen allekirjoitettu
- 4 Vastine 11.12.2018, Vape Room

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Helsingin hallinto-oikeus	Liite 1 Liite 2 Liite 3 Liite 4
Ympäristöterveysyksikkö	